

VEDLIKEHOLD OG RENGJØRING AV VENTILINSTRUMENTER

Innledning

Alle messinginstrumenter er bygd med stor nøyaktighet og det er lite som skal til for at noe ikke fungerer som det skal. Instrumentet bør rengjøres regelmessig, helst hver 3. måned eller minst en gang i halvåret. Munnstykket bør vaskes ofte.

Utstyr for rengjøring og smøring:

1. Filler og myke håndklær
2. Bøyelig kost, munnstykkeborste og samt ventilhusborste

Bøyelig kost

Munnstykkeborste

Ventilhusborste

3. Kar med lunkent vann (ikke for varmt da forsvinner lakken)
4. Såpe, f.eks ren grønnsåpe eller gammeldags sunlightsåpe eller spesialsåpe for messinginstrumenter.
NB! Ikke vanlig fettløsende oppvasksåpe

5. Olje til smøring av ventilene
Her finnes mange forskjellige typer, men viktig å få en som er "valve oil"

Bøylefett (Tuning slide grease)

Finnes enten i små runde bokser eller som stift.

Det er vedlikeholdssett å få kjøpt som inneholder det mest nødvendigste. Da får du alt det nødvendigste i en pakke. Disse finnes billigst på nett, men husk å regne med porto.

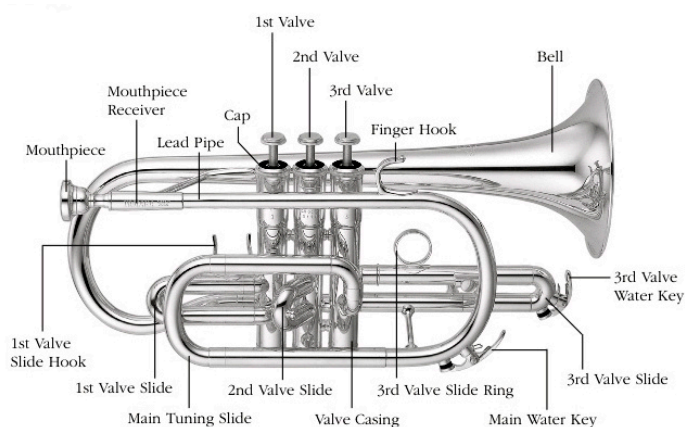
Kornett/horn sett

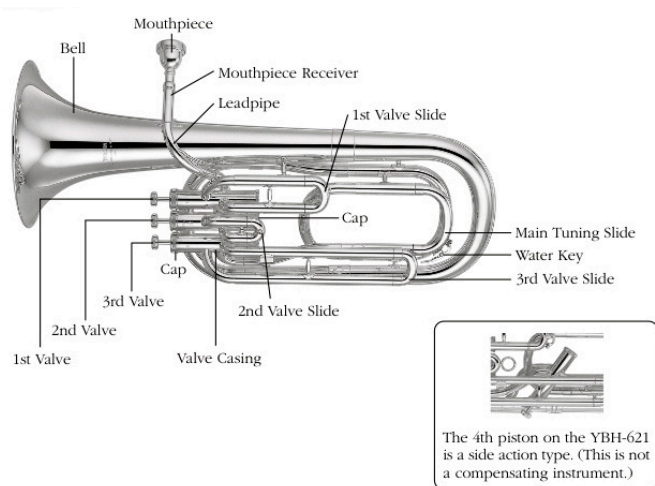
Baryton/Euphonium

Kornett:

Horn/Baryton/Euphonium:

Ordbok:

Bell	<i>Klokkestykke</i>
Valve	<i>Ventil</i>
Valve casing	<i>Ventilhus</i>
Main tuning slide	<i>Stemmebøyle</i>
Valve slide	<i>Bøyle</i>
Water Key	<i>Klaff for å tømme kondens</i>
Cap	<i>Skrue på toppen og bunnen på ventilhusene</i>

RENGJØRING

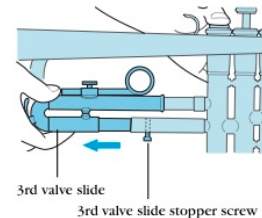
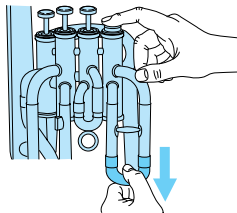
Før rengjøring tar man instrumentet i fra hverandre.

Delene blir da:

a) Munnstykket

b) Bøylene trekker man forsiktig ut, imens man holder inne den tilhørende ventilen. NB! Sitter bøylene fast ta kontakt med instrumentforvalter i korpset

c) Ventilene

Her må man passe på å huske hvilken rekkefølge de forskjellige ventilene hører hjemme. Noen ventiler er merket med 1,2,3 andre bare med prikker.

- Skru av ventiltoppene, da disse har myk filt som ikke liker å bli våte.

- Horn/Baryton/Euphonium har løse fjærer i bunnen av ventilhusene. 3 stk

d) Resten av instrumentet

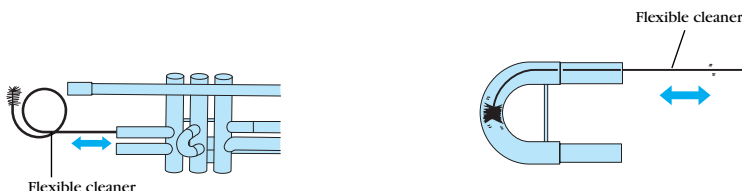
Slik behandler du de forskjellige delene til instrumentet

a) Munnstykket kan du koke i vann og børste rent med en munnstykkeborste. Munnstykket bør vasket før hver spilling eller minst én gang i uken.

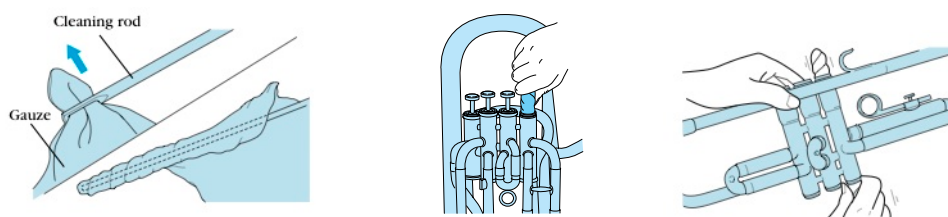
b) + d)

Bøylene og resten av instrumentet kan du legge i et kar/stor balje med lunkent vann. Legg gjerne et mykt håndkle i bunnen av karet slik at du unngår riper i instrumentet og i karet. Vask med den bøyelige kosten. Skyll godt og tørk av med en myk fille. Instrumentet skal ikke ligge lenge i vannet, som ikke må være for varmt (30°C). Bli vannet for varmt kan lakken kan begynne å flasse av. Instrumenter med lakk er gullfarget.

Bruk slangebørsten til å børste innsiden av rørene av instrumentet og bøylene.

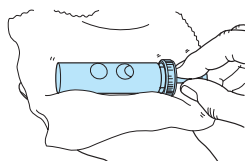
Bruk ventilbørsten eller gasbind surret rundt en stang til å rense ventilhusene

Til slutt spyles man alle delene godt og tørker av med en myk klut. Tørk av steder som er vanskelige å komme til

- c) Ventilene vasker du godt og gnir av gammel smuss og fett med en fille. Bruk en q-tips eller børste for å komme til i alle krinkler og kroker. Spyl deretter godt.

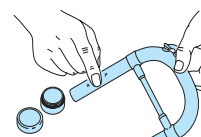

Når alt er vasket, er det tid for ny smøring:

Stemmetrekket og bøylene:

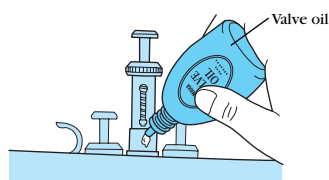
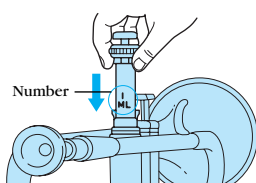
De matte delene på stemmetrekket settet inn med bøyolfett fra den lille runde boksen.

Vær forsiktig når bøylene settes på plass slik at de ikke blir skjeve.

Ventilene:

Sett filten tilbake på plass og skru sammen ventilene. Vær nøye at ventilene havner tilbake på rett plass. Drypp på ventil olje som vist på bildet.

Oppsummering:

- Vask munnstykket hver uke.
- 1 gang i måneden tørker du av ventilene og ventilhuset. Kontroller om bøyelene glir fint.
- Hele instrumentet kan få en god vask en gang i kvartalet eller minst 1 gang i halvåret. For eksempel til jul og 17. Mai☺

Og som en liten påminnelse hvorfor det er viktig å gi instrumentet en liten vask innimellom....

NYHETER

Horn med lumske mikrober

Den aktive ungjenta fikk plutselig alvorlige lungeplager. Et mysterium - helt til en spesialist på mikroorganismer sjekket korpsinstrumentet hennes.

Lungebetennelsene kom og gikk, og jentas lunger ble kontinuerlig fylt med slim. I dag er det to år lange sykdomsmarertretover for Olga Marie Lerflaten (17). Vendepunktet kom med SINTEF-forsker Catrine Ahlén's bakteriejakt

Ahlén har viet sitt forskerliv til å se etter sammenhenger mellom helseplager og mikrovekst i folks omgivelser. Hun fikk høre om Olga Maries sykdom ved en tilfeldighet og ba umiddelbart om å få ta prøver fra barytonhornet til den unge korpsmusikeren

I dag er 17-årige Olga Marie Lerflaten kvitt sine plager. Seniorforsker Cathrine Ahlén ved SINTEF Unimed fant sykdomsårsaken i dette - nå omhyggelig rengjorte - barytonhornet.

Foto: Rune Petter Ness

I instrumentet fant Ahlén en bakterieflora utenom det vanlige. Her dominerte en bakterietype som hun tidligere hadde funnet på begrodd utstyr i dykkersystemer offshore. Omgående analyserte hun slimprøver fra jentas lunger og fant den samme floraen der. I tida som fulgte, undersøkte hun nye slimprøver, med tilsvarende resultat hver gang. Dette førte til at Olga Marie ble satt på en spesiell antibiotikakur- og medisinen virket. I dag føler 17-åringen seg helt frisk igjen.

Det siste året før den spesielle antibiotikakuren hadde hun sju lungebetennelser, som ble behandlet på tradisjonell måte. I periodene mellom infeksjonene trengte hun daglige treningsøkter for å få hostet opp slimet som kontinuerlig fylte lungene hennes.

Varsko til korps-Norge

Ahlén mener sykehistorien gir viktig lærdom for korps-Norge. Olga Maries skolekorps ga jenta et brukt instrument fra sitt lager. Sykdommen brøt ut like etter.

- Jeg vil ikke skremme noen fra å spille på blåseinstrumenter. Men jevnlig renhold må til. Og særlig viktig er det at instrumenter som er ute av sirkulasjon, blir skikkelig vasket før de deles ut igjen, sier Ahlén. Hun anbefaler at bøylere og ventiler forblir demontert en stund etter vaskingen, slik at instrumentet får tørke innvendig. Olga Marie fortsatte å spille etter at plagene kom - for å øke lungekapasiteten. Ifølge Ahlén fikk hun dermed påfyll av bakteriene hele tida. SINTEF-forskeren mener det er usannsynlig at jenta fikk i seg bakteriene annetsteds og deretter "smittet" instrumentet - Alt tyder på at bakterieveksten begynte i hornet, sier Ahlén.

Fortvilelse ble glede

Olga Marie legger ikke skjul på at hun er takknemlig over at Catrine Ahlén grep inn og engasjerte seg. Ungjenta hadde belaget seg på ei framtid med redusert livskvalitet

- Nå kan jeg leve normalt igjen, sier Olga Marie Lerflaten med et stort smil.

Tekst: Svein Tønseth

* Kontakt:

Catrine Ahlén, SINTEF Unimed

Tlf: 73 59 23 56

E-post: Catrine.Ahlen@unimed.sintef.no